

L'enyorança del Mediterrani

Va néixer l'any dels aiguats, el 1957. Potser per això porta a dins el corrent impetuós, Mediterrani enllà, de la riuada. Se'n va anar de València als 17 anys, Londres, Nova York, Brussel·les, Estocolm, Països Baixos... Ara, als 31, Nacho Duato és un coreògraf reconegut internacionalment. Fidel al Nederlands Dans Theater, viu a Den Haag (la Haia) i retroba les seues arrels a través de la dedicació artística a la coreografia.

Andreu Sotorra

Dansa amb les mans. I apama la taula amb uns dits llarguíssims. Té raó quan diu que viu fent coreografia. Quan passeja, quan llegeix, quan va a un espectacle... I quan parla d'ell i de la seva vertiginosa carrera artística.

—«Vaig néixer a València, els pares són gallecs. Ens vam traslladar al camp. El color que vaig fer servir per a *Jardí tancat* és el de la terra de l'horta. Per a mi l'escenografia és la simbiosi del treballador amb la terra. Allí naix l'home. Allí treballa. I allí mor. En contacte amb la terra».

Nacho Duato diu que volia ser pintor. Pintava mons abstractes. Amb llibertat. Després va descobrir el ball. ¿Tard? No creu en el mite d'haver de començar als nou anys. Si es porta a dins, un dia o altre surt.

—«He estat de sort, és clar. A Londres vaig arribar amb les mans buides. Allà vaig trobar ballarins que estudia-

ven de tota la vida. I també compta el fet que Jirí Kylián m'inclogués al seu repertori. Aquí comença tot, Kylián és el meu pare artístic. Un geni de la coreografia».

Kylián és el director artístic del Nederlands Dans Theater, és indubtable la influència que ha tingut en la carrera de Nacho Duato. L'ha conduït cap a una consolidació d'una creació nítidament europea sense perdre el seu origen mediterrani, present en la majoria de les seues coreografies.

—«Em va fascinar la música de *Jardí tancat* i la vaig incloure a la meua coreografia. Després, la Maria del Mar Bonet em va enviar el seu últim disc *Gavines i Dragons*. Només escoltar-lo se m'acut *Arenal*. Tant jo com Kylián vam pensar de seguida que la Maria del Mar cantés en directe les seves cançons dins el muntatge. I vam estrenar a Amsterdam. Ara el Grec. I no serà segurament l'última vegada».

A *Arenal*, Nacho Duato ha pensat una coreografia que no fa sinó mou-

re's al ritme de les vuit peces que hi interpreta la Maria del Mar Bonet. Quatre cançons gregues i quatre de mallorquines. Sense deixar encara el món popular, del treball, *Arenal* és, segons diu el mateix coreògraf, molt més alegre, més vital. Més fidel al ritme interior de les mateixes cançons.

—«Els dos som mediterranis. Jo, valencià, Maria del Mar, mallorquina. Color, coreografia, moviment, tot és innegablement mediterrani».

Maria del Mar Bonet diu que Nacho Duato ha tret de les seves cançons una essència impressionant quan les posa en moviment. Que n'ha aprofitat al màxim la força del ritme interior que arrossega el treball humà i la seva mecànica.

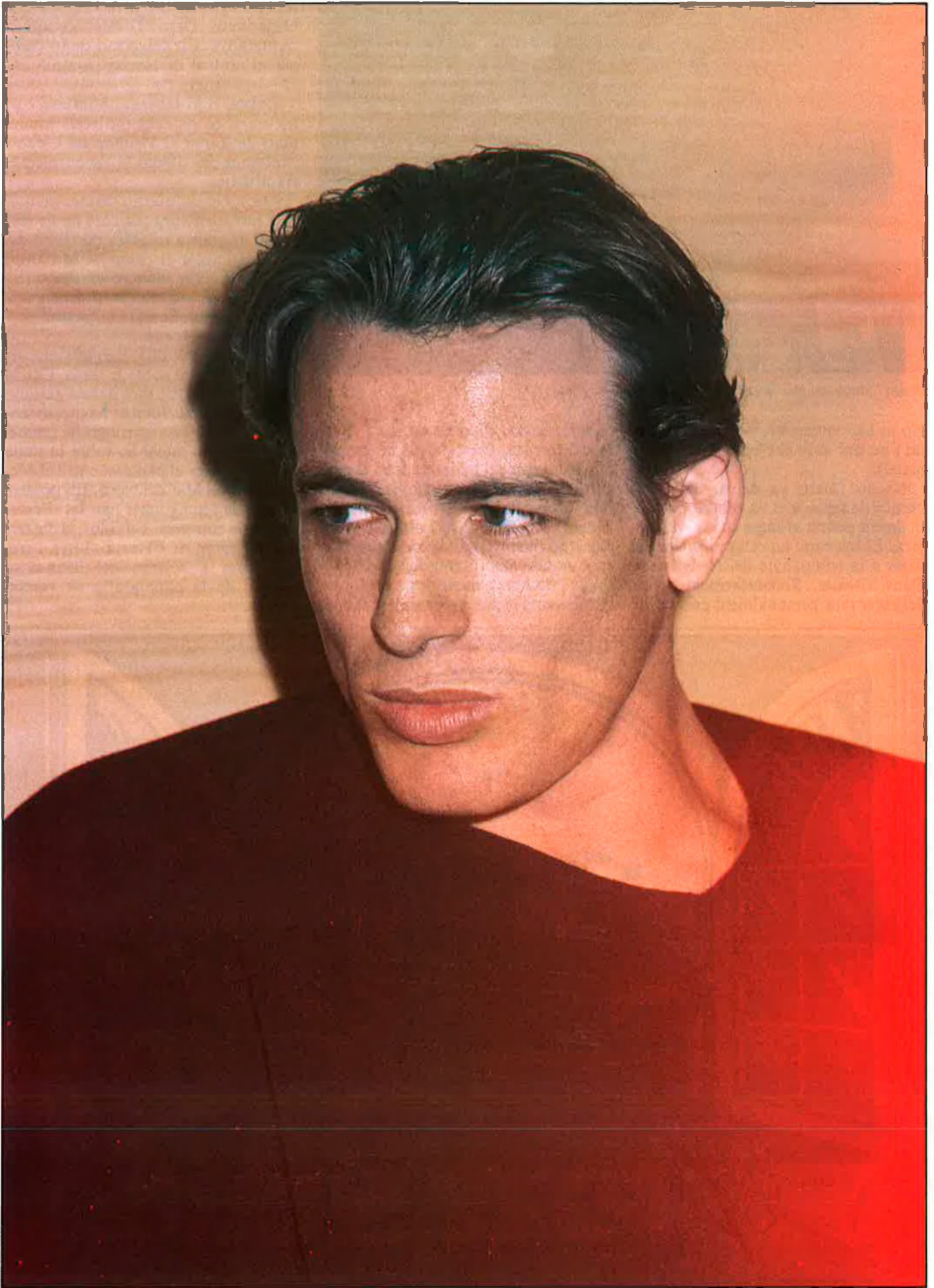
—«De fet no m'invento res, Maria del Mar mateixa cada vegada balla més, sense que se n'adoni, quan treballen plegats. Em dona els moviments amb el seu ritme espontani que li dicta la música que interpreta.

A Nacho Duato no li agrada ballar en les coreografies que dirigeix. El futur ballarí, que als 17 anys va deixar València, confessa que no vol que li diguin el que ha de fer, com s'ha d'expressar. Per això s'ha allunyat més aviat del ball per fer, cada vegada més, coreografia i direcció.

—«¿Deixar un dia el Nederlands Dans Theater, dius? No ho sé. Potser sí. No en tinc cap intenció, però. Potser un dia serà inevitable, com tot. Ara m'hi trobo molt bé. Prefereixo treballar coneixent els ballarins. Els tinc, a més, com a amics. I això ajuda. Fes això, fes allò altre... Assagem dues hores més... No ho sé... Hi ha una competència i una llibertat gratificant. És clar que he tingut altres ofertes. De Madrid, de Londres, de Lió...

Nederlands Dans Theater, una companyia a mig camí entre el ballet clàssic i el modern.

DOMÈNEC UMBERT

Duato i Maria del Mar Bonet, coreògraf i veu d'«Arenal».

DOMENEC UMBERT

les coreografies del jove valencià. La Nederlands Dans Theater compleix trenta anys. Un aniversari quasi coincident amb el de Nacho Duato.

—«¿Tornar...?».

Dubta. S'hi repensa. S'intueix que no entra en els seus projectes immediats de tornar al Mediterrani i seguir explotant des d'aquí la seva trajectòria artística.

—«... No dic que no. Potser un dia, si la infraestructura fos com ha de ser. No hi ha encara totes les possibilitats, és molt limitat el camp de la dansa, aquí. En certa manera es desconeix com a branca d'expressió artística... No dic que no. Sempre hi ha una porta oberta per tornar...».

Les mans i els dits, llarguíssims, segueixen dansant sobre la taula. Cau la *cassette* en un dels moviments gesticulants. Com si els focus s'haguessin ennegrit en un efecte escenogràfic premeditat. El colp metàl·lic sobre la taula de conversa és el contrast entre el Mediterrani i el Mar del Nord. Els pòlders artificials i imaginaris han fet d'escenari de la conversa. I el color, el del terròs del camp de l'Horta. Terra i treball com a solatge del llenguatge artístic de la coreografia de Nacho Duato. □

No m'han interessat, però, per fidelitat i perquè amb el Nederlands sóc jo mateix.

Nacho Duato va deixar València perquè de seguida es va adonar que difícilment podria avançar en la seva carrera. El seu camí ha estat íntimament lligat a la companyia del Nederlands Dans Theater. Reconeixement arreu del món tant personalment com amb

la companyia. Qualitat artística. Perfecció tècnica. Personalitat de grup a mig camí entre el ballet clàssic i el modern. Hi ha, en la companyia, la barreja d'un director artístic com Jiri Kylian, d'origen txec, i el lirisme del paisatge mediterrani aportat per Nacho. Aquest anar i venir de moviments suaus i flotants a moviments explosius i exuberants és present en cadascuna de

● COMERCIALS EN PASSEJO MARÍTIM ● HABITATGES EN PLANTA BAIXA
 ● DÚPLEXS I ÀTICS ● HABITATGES PLATJA ● VIL·LES UNIFAMILIARS ● AMARRADORS

PORT SAPLAYA

● INFORMACIÓ i VENDA: Autopista València-Barcelona, Km 4,5 (EIXIDA 2). Tel. 371 36 11 ● I en FICSA: Pau, 11. Tels. 332 34 02/3/4.

VALENCIA 4,5 Km AUTOPISTA BARCELONA PORT SAPLAYA

PLA PARCIAL APROVAT PER O.M. 21-1-76